

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z powództwa J. G.

przeciwko I. G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 lutego 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 10 kwietnia 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od skarżącej na rzecz pozwanej 2700 (dwa tysiące
siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powódki J. G. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 10 kwietnia 2019 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącej, istotne zagadnienie prawne dotyczy kwestii, czy objęte aktem notarialnym oświadczenia wiedzy o pochodzeniu środków, za które nabywane są poszczególne rzeczy przez małżonków pozostających w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej stanowią dowód tego, co zostało w nich oświadczone, czy też tylko dowód tego, że zostały one złożone w określonej formie

i treści i nie zmieniają tym samym rozkładu ciężaru dowodu wynikającego z art. 6 k.c. w zw. z art. 31 § 1 k.r.o.

Sformułowane przez skarżącą wątpliwości na tle art. 6 k.c. w zw. z art. 31 § 1 k.r.o. nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Wyartykułowana w uzasadnieniu wniosku kwestia osadzona jest w okolicznościach sprawy, której dotyczy skarga i jest pytaniem w tej właśnie sprawie. Skarżącą, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, polemizuje z dokonaną przez Sąd Apelacyjny oceną faktyczną i prawną, zarzucając, że błędnie on uznał, iż pozwana I. G. nabyła nieruchomość przy ul. B. w W. ze środków stanowiących majątek odrębny i do takiego właśnie majątku, a co za tym idzie wartość tej nieruchomości nie może stanowić podstawy do ustalenia substratu zachowku należnego skarżącej. Zauważyć należy, że skarżąca, podnosząc wskazaną kwestię, pominęła, że ustalenie Sądu Apelacyjnego, iż sporna nieruchomość została nabyta ze środków stanowiących majątek odrębny pozwanej i do tego majątku, zostało dokonane nie tylko na podstawie aktu notarialnego zawierającego umowę sprzedaży, lecz również na podstawie pozostałego materiału dowodowego, z którego wynikało, że pozwana rzeczywiście dysponowała środkami pieniężnymi uzyskanymi ze sprzedaży cennych monet i kruszców przed zawarciem małżeństwa. W istocie skarżąca nie sformułowała wątpliwości na tle konkretnych przepisów, lecz kwestionowała poczynione przez Sąd Apelacyjny ustalenia faktyczne i ocenę dowodów, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Nie ma zatem argumentów wskazujących na konieczność wypracowania reguł dotychczas nieomówionych w orzecznictwie i doktrynie.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej zasadności wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skarżąca odniosła tę przesłankę do naruszenia art. 244 § 1 i 2, art. 252 k.p.c., art. 2 § 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (tekst jedn. Dz. U. 2020, poz. 1192, dalej p.n.), art. 31 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 stycznia 2005 r., art. 6, art. 481 § 1 oraz art. 455 k.c. Podniosła, że błędnie uznał Sąd Apelacyjny - powołując się na akt notarialny sprzedaży nieruchomości z dnia 2 kwietnia 2002 r.- że nieruchomość przy ul. B. w W. została nabyta ze środków stanowiących majątek odrębny pozwanej i do tego majątku. Nadto wskazała, że Sąd drugiej instancji wadliwie zasądził odsetki od świadczenia od daty wyrokowania przez Sąd Okręgowy, mimo iż w aktualnym stanie prawnym brak jest podstaw do przyjęcia, że odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia z tytułu zachowku należą się dopiero od ustalenia wysokości tego świadczenia przez sąd.

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej. Zauważyć należy, że zarzuty dotyczące rażącego naruszenia art. 6 k.c. w zw. z art. 31 k.r.o., z którymi skarżąca wiąże oczywistą zasadność skargi, czyni jednocześnie przedmiotem zagadnienia prawnego. Tymczasem, nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, nie publ. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, nie publ.). Nadto istota zarzutów naruszenia art. 244 § 1 i 2, art. 252 k.p.c., art. 2 § 2 p.n., art. 31 § 1 k.r.o., art. 6 k.c., z którymi skarżąca wiąże jej oczywistą zasadność, polega w istocie na zakwestionowaniu poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych i oceny dowodów. Kwestia ta usuwa się spod kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Jeśli zaś chodzi o zagadnienie wymagalności roszczenia o zachówek, wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozważano problem, od jakiej chwili uprawnionemu przysługują odsetki za czas opóźnienia w spełnieniu

świadczenia z tytułu zachowku. W aktualnej judykaturze powrócono do pierwotnego stanowiska, że odsetki za czas opóźnienia w spełnieniu świadczenia z tytułu zachowku biegną od chwili wezwania dłużnika do zapłaty, w związku z czym stan opóźnienia może nastąpić przed dniem wyrokowania. Podkreślono jednak, że stanu opóźnienia nie można określać w sposób automatyczny, w oderwaniu od konkretnych okoliczności danej sprawy. Wyjaśniono, że w okresie między powstaniem stanu wymagalności roszczenia o zachówek a chwilą orzekania o tym roszczeniu ceny mające wpływ na określenie rozmiaru świadczenia mogą wzrosnąć, mogą być stabilne, a nawet obniżyć się, dlatego należy unikać automatyzmu i ustalać stan opóźnienia indywidualnie z uwzględnieniem okoliczności danej sprawy. (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., I CSK 67/15, nie publ., z dnia 22 czerwca 2016 r., III CSK 279/15, OSNC-ZD 2018, nr 2, poz. 21, z dnia 26 kwietnia 2018 r., I CSK 382/17 nie publ.). Z lektury uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny, określając termin wymagalności roszczenia o zachówek, rozważył okoliczności sprawy, podkreślając, że zarówno skład spadku po Z.F., jak i jego wartość ustalona została dopiero w ramach postępowania, według cen z daty wyrokowania uwzględniających tym samym wzrost wartości poszczególnych składników majątkowych wchodzących w skład spadku w okresie od otwarcia spadku do dnia wyrokowania. Wskazał, że takie ustalenie powodowało swoistą waloryzację świadczeń o wartość wzrostu cen w tym okresie, a co za tym idzie zasądzenie odsetek za okres wcześniejszy niż data wyrokowania skutkowałoby nieuzasadnionym uprzywilejowaniem wierzyciela, pozwalając mu uzyskać dodatkową korzyść w postaci odsetek od już zwaloryzowanego świadczenia, co nie daje się pogodzić z istotą takiego świadczenia i zasadami sprawiedliwości społecznej. Analiza zatem wniosku na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia nie prowadzi do oceny, że Sąd Apelacyjny, ferując wyrok dopuścił się kardynalnych błędów, w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi. Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. jw

